

Pavlics Tamás

SZEMELVÉNYEK A 120 ÉVES SÁTORALJAÚJHELYI FEGYHÁZ ÉS BÖRTÖN TÖRTÉNETÉBŐL

A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön 1905. november 01-je óta hajtja végre felnőttek számára szabadságvesztés-büntetését, így az intézet 2025-ben ünnepelte fennállásának 120. évfordulóját. A kerek évfordulók mindig alkalmasak arra, hogy visszatekintsünk a múlt eredményeire, és meghatározzuk a jövőképünket. Különösen igaz ez akkor, ha egy olyan intézetre gondolunk, ahol olyan személyi állományi tagok szolgáltak, akik reflektív módon viszonyultak munkájukhoz, így időről-időre születtek olyan tanulmányok, amelyek vagy a történeti visszatekintésre vállalkoztak, vagy valamely szakterület szemszögéből mutatták be az intézet aktuális helyzetét, törekvéseit. Tanulmányunkban Csintalan János, Dr. Estók József, Kerchnerné dr. Felső Zsuzsanna, Fodor István, Hajdú Miklós, Dr. Lőrincz József, Mihály Attila, Pavlics Tamás, néhai Rózsashegyi Tamás, Sáfrányos Krisztián, Vojtovics Gábor és Zagyi Péter korábbi írásainak szerkesztett változatából állítottuk össze azt a mozaikot, ami bepillantást enged a sátoraljaújhelyi bv. intézet 120 éves falai mögé.

ÉVFORDULÓK

Kezdetek: a tömlöctől a Törvényszéki Fogházig

Zemplén vármegyében a börtönviszonyokról szóló első írásos feljegyzések a XVII. századból származnak, a visszamaradt könyörgő, esedező levelek, kérelmek a rabok meglehetősen sanyarú életéről tanúskodnak. A dokumentumok szerint Sátoraljaújhelyen – az 1750-es években elkezdett és 1768-ra elkészült megyeháza épületének toldalékaként – 1778-ban 22 tömlöcből és butkából¹ álló börtönt létesítettek. A megyeháza börtönépületének felépültével a „*nemtelen*” rabok részére ez a 22 helyiség állt rendelkezésre, míg a nemesek részére magánházaknál kialakított helyiségek – carcerek – lettek berendezve. A rabok elkülönítése volt a legelső és legfontosabb feladat, „*mert ez felel meg büntetés ideáljának*”², írták egykor egy jelentésben. Sajnálatosan állapítható meg, hogy Zemplén vármegyében az igazságügyi épületek állapotában, és a benne elhelyezett fogvatartottak helyzetének javulásában előrelépés az 1870-es évekig nem történt, a fogvatartás körülményei csak rosszabbodtak. A törvénykezési épület olyan rossz állapotba került, hogy a hivatalos helyiségekből a személyzetet magánházakba kellett költöztetni.

1 A „butka” kifejezés egy régebbi magyar szó, mely egyfajta kunyhót, bódét jelöl, esetünkben a tömlöcudvaron különálló kis zárka.

2 Csintalan J., Hajdú M., Lőrincz J., Mihály A. (2005) p. 26.

Sátoraljaújhelyen a törvényszék és fogház vármegyehez való működése az 1880-as években egyre nagyobb gondot okozott. A törvényszék épülete annyira rossz állapotban volt, hogy az már komolyan veszélyeztette nem csak a rabok, hanem az ott dolgozó tisztségviselők egészségi állapotát is. Végso elkeseredésében Székely Elek, a város polgármestere kényszerű döntést hozott: 1899. május 29-én „egészségrendőri” hatalmánál fogva bezáratta a törvényszék hivatalos helyiségeit, hivatkozással az egészségtelen és veszélyes helyzet kialakulására. Ezzel a lépéssel egy új korszak vette kezdetét, megszületett a döntés az új börtön építésére. A régi börtön a fogház megépültéig volt az igazságügy használatában, utána pedig különböző hivataloknak, bérlakásoknak adott helyt, majd 1980-ban nagyobb részét robbantással megsemmisítették.

Az igazságügy-miniszter a sátoraljaújhelyi törvényszék és fogház épületegyüttesének tervezési munkáinak elvégzésére felkérte az országos hírvű Czigler Győző műépítész. Az építkezés kivitelezési munkáival az Igazságügyi Minisztérium két vállalkozót bízott meg: Incze Lajos és Társa nagyváradi, és Schusztler József budapesti betonépítő cégét. Ennek megfelelően a sátoraljaújhelyi törvényszék és fogház felépítésére 1903. november 15-én két vállalkozói szerződés készült.

Az „építkezés” 1901 őszén kezdődött meg Dvorák Ede műépítész vezetésével, a megvásárolt telkeken álló régi épületek bontásával. A falazat és a tetőszerkezetek felállítása 1904 decemberében fejeződött be, 1905. év tavaszán megindultak a vakolások és a belső berendezési munkálatok, és az épületegyüttes 1905. november 01-jén, a szerződésben foglalt időpontban átadásra került, megkezdődhetett az épületek birtokba vétele. Ebből az alkalomból a főbejárati lépcsőház mindkét oldalán emléktáblát helyeztek el.

Az igazságügy-miniszter 1907 decemberében kötelezettséget vállalt arra, hogy a hegyaljai szőlőtelepítéseket nem engedi tönkretenni, a szőlők újratelepítése rabmunkálatás keretében lesz végezhető. Ennek érdekében a Sátoraljaújhelyi Királyi Törvényszéki Fogházat gyűjtőfogházzá minősítette át, és a rabok létszámát 420 főben határozta meg.

Az újhelyi fogház falain belül az első világháború, az azt követő forradalmak és a cseh megszállások időszaka alatt nem történtek rendkívüli események, így ismereteink szerint sem belső, sem külső szervezkedés nem történt, esetleges fogolylázadásról, kitérésről sem találtunk feljegyzéseket, erőszakos, jogszerűtlen szabadításokra sem került sor és a politikai viharok is elkerülték az intézetet.

A két világháború között

Az I. világháború után – a történelmi léptékben is turbulens időszakot követően, melyet a város cseh megszállása és a trianoni békeszerződés fémjelezett – a konszolidáció éveiben a törvényes rend megszilárdulása, és két évtizedes békés időszak jellemezte

az intézet életét. A Felvidék cseh megszállása miatt – az Igazságügyi Minisztérium rendeletével – a fogház felügyelői teendőinek ellátására Lindenberger Lajost helyezték át Illaváról Sátoraljaújhelyre. Állását 1919. október 31-én foglalta el, majd 1922 októberében nevezték ki fogházgondnoknak, aki – a visszaemlékezések szerint – inkább hivatalnok típusú vezető volt, kiegyensúlyozott és kiszámíthatóan cselekvő, provinciális tisztviselő benyomását keltette.

1942-ben a Sátoraljaújhelyi Királyi Törvényszéki Fogházat a Magyar Királyi Honvéd Vezérkari Főnökség (a továbbiakban: VKF) Bírósága büntető-intézetnek jelölte ki, melynek élére Lindenberger Lajost – mint parancsnokot – nevezték ki szeptember 1-jén tartalékos hadnagy rendfokozattal.

A VKF fennhatósága a parancsnoki- és körletépületre terjedt ki. A Királyi Törvényszék feladatában, tevékenységében és apparátusában változás nem történt.

A sátoraljaújhelyi bv. intézet működését, az egyes helyiségek épületen belüli elhelyezkedését, funkcióját a politikai elítéltek visszaemlékezéseiből ismerjük. A vezérkari főnök utasítása szerint ugyanis a körletépület második és harmadik emeletét adták át a politikai elítéltek elhelyezésére, a köztörvényes bűnözőket az alsó szinten zsúfolták össze. Az alagsorban és a földszinten volt a konyha, valamint a raktárak és a műhelyek. Az emeleteken a közös, 20-20 fős zárkák, a magánzárkák, a sötétzárkák és a vizesblokkok voltak. Az egyes helyiségek bejáratát kétoldalt függőfolyosó kötötte össze, egy belső átriumot alkotva. A harminc négyzetméter alapterületű közös zárkák belmagassága mintegy négy méter volt. A ráccsal ellátott, üveg nélküli ablakok a város felőli oldalra néztek, a második emeletről rálátással a Törvényszék épületére. A zárkák ajtajai a függőfolyosóról nyíltak, innen lehetett táplálni a beépített vaskályhákat, azonban ezeket 1943-44-ben nem használták. Minden emeleten a főszárnyhoz oldalfolyosó csatlakozott, melynek mindkét oldalán zárkák voltak kialakítva, köztük a szigorított- és a sötétzárkák. A körletépület hegy felőli oldalán helyezkedtek el az őrszemélyzet adminisztratív helyiségei, illetve a lépcsőházak. Az épület folyosóinak megvilágítását a végükön kialakított átrium biztosította. A börtön kapuja és a parancsnoki épület az Erzsébet királyné utcára nyílt, itt voltak az irodahelyiségek, az infrastrukturális helyiségek és a parancsnok lakása is.

Lindenberger Lajos parancsnoksága idejére esett az intézet történetének tragikus eseménye, az 1944. évi börtönkitörés. Magyarország német megszállását követően, 1944. március 22-én többségében – katonai kiképzésben részesült – jugoszláv partizánok a 16 órai zárkanyitáskor a zárkákba belépő őroket lefegyverezték, majd a megszerzett kulcsokkal kiszabadították a társaikat. A jól előkészített és megszervezett akció során a börtön elfoglalása rövid időt vett igénybe, de a kitörés a riadóztatott magyar helyőrség, a csendőrség és a kikerkező német erők fegyvertüzében összeomlott. A kitörés

során 51 fogvatartott vesztette életét, majd a lázadás leverését túlélő szervezők közül a Magyar Királyi Kassai Honvédtörvényszék, mint rögtönítelő bíróság, 1944. április 05-én további 11 főt ítélte halálra.

A II. világháború utáni átmeneti időszak

A kor politikai változásai, melyek a büntetés-végrehajtás rendszerét is érintették, jól követhetők a parancsnok személyes sorsának alakulásán keresztül.

Lindenberger Lajost a VKF börtönének kiürítését követően ideiglenesen a Veszprémi Törvényszéki Fogházba vezényelték. A Sátoraljaújhelyi Törvényszéki Fogház vezetését – immár „letartóztató intézeti”, vagyis li. alezredesként – 1945. szeptember 20-án vette át ismét. Lindenberger Lajos parancsnokot az Államvédelmi Hatóság 1949. január 28-án őrizetbe vette háborús bűntett elkövetésének gyanúja miatt. A kihallgatott tanúk elmondása alapján a vizsgálat megállapította, hogy az általa a börtönben működtetett besúgóhálózat révén tudott az 1944-es kitörés tervéről, de annak megakadályozására intézkedéseket nem tett. A túlélésüket neki köszönhető, korábbi a sátoraljaújhelyi börtönben fogva tartott politikai elítéltek mentő vallomásai és segítő erőfeszítései ellenére, koholt vádak alapján halálra ítélték. Vélhetően 1950 nyarán – még az ítélet végrehajtása előtt – a fogvatartás körülményei és a kihallgatásokkal járó megpróbáltatások következtében életét vesztette.

A diktatúrától a rendszerváltozásig

Az alapítása óta férfi köztörvényes bűnözők házaként működő intézetben 1952-től 1953 végéig női, majd 1956 és 1963 között férfi politikai foglyok is töltötték büntetésüket. A női elítéltek közül néhány főt takarítóként, kézi szabóként, illetve a mosodában foglalkoztattak.

1954. december 02-ától – Ceglédre és Kecskemétre átszállított – fiatalkorú elítélteket helyeztek el az intézetben, számukra asztalos-, cipész- és szabóműhelyeket alakítottak ki. Az elítéltek foglalkoztatására 1954. december 15-én megalakult a KÖMI³ 102. számú Vállalat, ahol a fogvatartottak szervezett keretek közötti munkáltatása valósult meg.

Magyarország 1950-es közigazgatási reformjának következtében – melynek során Borsod-Gömör, Abaúj és Zemplén megye egyesítésével kialakításra került Borsod-Abaúj-Zemplén megye – Sátoraljaújhely megszűnt Zemplén vármegye központja lenni, ami a város hanyatlását eredményezte, mivel a megyei intézményeket Miskolcra helyezték át. A volt törvényszéki épület 1950 és 1953 között egy ideig üresen állt, majd

3 Közérdekű Munkák Igazgatósága

határőr-kiképzőközpontként működött, ezt követően – a mai napig – a börtön parancsnoki épületeként szolgálja az intézet adminisztrációs feladatait.

1956. október végén a városi Munkástanács utasítására 258 főt szabadítottak, mindössze 11-en maradtak fogva. A forradalom leverését követően ismét politikai foglyok fogvatartására jelölték ki az intézetet. Az Ormosbányán dolgoztatott elítélteket is ide szállították át.

1956. december 12-én a rendkívül zsúfolt országos börtön rabjai kitörést kíséreltek meg. Szerszámokkal, késekkel fegyverkeztek fel és túsul ejtettek négy börtönőrt. Az őrség riasztólövésekkel fékezte meg a kitörési kísérletet.

1959-ben az elítéltek munkáltatására fehérműgyárat hoztak létre. Ugyanebben az évben indult a tényleges rabnevelői tevékenység. Az 1960-as évek a differenciált végrehajtás és nevelés felé elmozduló időszaknak tekinthető, ami két jelentős intézkedéshez kapcsolódott: egyrészt 1963-ban az Elnöki Tanács 24. számú rendeletének köszönhetően a büntetés-végrehajtás visszakerült az igazságügy-miniszter irányítása alá, másrészt az 1963-as amnesztia-rendelet kihirdetését követően a politikai elítéltek jelentős része szabadult, így ismét a köztörvényes bűnözők szabadságvesztés-büntetésének végrehajtása lett az intézet fő feladata.

Ekkor szembesült azonban a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) azzal a több évtizedes elmaradással, ami a büntetés-végrehajtási infrastruktúra leromlásából, a jogi szabályozás elmaradottságából, a személyi állomány képzetlenségéből adódott. Az intézet ez utóbbi hátrány leküzdéséért kiemelkedően sokat tett, így a felsőfokú végzettséggel rendelkező tisztek aránya 1972 és 1982 között 16%-ról csaknem 100%-ra nőtt. Emellett a személyi állományi tagokról való szociális gondoskodás terén is jelentős intézkedések történtek, nem pusztán kormányzati juttatások szintjén, hanem helyben is. Több ütemben szolgálati lakások építésére került sor, valamint az állomány rekreációs és sportolási lehetőségeinek fejlesztésére is nagy hangsúlyt helyeztek. A személyi állomány elhelyezési részlegének felújításának köszönhetően a munkavégzés körülményei is javultak. Az 1986 és 1988 között zajlott korszerűsítési munkálatok során a fűtés-, a világítás- és a biztonsági rendszer felújítása mellett a konyha korszerűsítésére is sor került.

Az európai jogharmonizáció éveitől a 2013. évi CCXL. törvény hatályba lépéséig tartó időszak

A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön az 1989-1990-es fordulat évétől kezdődően ez egyik mintaintézete volt a jogállami büntetés-végrehajtási rendszer kialakításának. A rendszerváltozás évei azonban nem pusztán a jogok és kötelezettségek átalakulásában,

a hatalmi ágak szétválasztásában, a törvényes felügyelet kialakításában jelentkeztek, hanem számos új kihívás elé is állították a büntetés-végrehajtást az új típusú bűncselekményekre adandó válaszok tekintetében.

1995-ben ebben az intézetben alakították ki először a büntetés-végrehajtási intézetek közül a fokozott őrzés intézményét, vagy – a védelmet igénylő fogvatartottak részére – különleges biztonságú körletet. 1996 és 1998 között az elhelyezési körletek teljes körű felújítása során a harmincfős zárcák négy- és nyolcszemélyesekké lettek átalakítva, illetve megtörtént a mellékhelyiségek leválasztása a lakótértől. A felújítási munkák következő fázisában a korábbi parancsnoki épületben került kialakításra az új egészségügyi blokk, a progresszív végrehajtási rendnek is megfelelő, látogatók fogadására alkalmas helyiség, a könyvtár, a tanterem és a kápolna. Utóbbi kialakítását az indokolta, hogy – országos szinten is az első között –, Sátoraljaújhelyen lépett római katolikus lelkész az addig szigorúan zárt falak mögé. Hajdú Miklós tiszacsermelyi plébános hetente egy-két alkalommal járt az intézetbe katekézist és istentiszteletet tartani. A bátortalanul induló kezdeményezés 2000-től kapott lendületet a börtönlelkészi szolgálat elindulásával. A börtönlelkész kezdeményezőkétségének köszönhetően olyan vallási programok indultak el az intézet falai közül, mint az ökumenikus Mécses Klub, a börtönkursillo, a fogvatartotti és a személyi állomány számára szervezett mátraverebély-szentkúti zárandoklatok.

Dr. Estók József bv. dandártábornok, majd utódja, néhai Rózsahegyi Tamás bv. ezredes parancsnoki szolgálata idején az intézet további részeinek felújítására, korszerűsítésére került sor a fogvatartotti konyha és mosoda új épületének kialakításával, a személyi állomány étkezőhelyiségének megújításával, valamint a napelemes rendszer kiépítésével.

A megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosításával vált elérhetővé, hogy 2000-től az intézetben olyan progresszív végrehajtási rend működik, amiről nemcsak a hazai, hanem azon külföldi büntetés-végrehajtási intézetek szakemberei is elismeréssel szóltak, akik partnerintézeteinkből érkeztek Sátoraljaújhelyre, így a lengyelországi Rzeszowból vagy a szlovákiai Kassa-Sacáról. Az ezredfordulót követő évtized végére több korábbi hiányosságot sikerült felszámolni, aminek eredményeként javult a biztonság és a fogvatartotti fegyelmi helyzet, hatékonyabb a fogvatartottak munkáltatása, a fogvatartottak igényesebbé váltak, jobban vigyáznak az intézeti értékekre, nagyobb gondot fordítanak önmagukra és környezetükre, így sikeresebben teljesíthetők a reintegrációs programok.

A piacgazdasági átalakulás eredményeként az elítéltek foglalkoztatására alapított Sátoraljaújhelyi Fehérneműgyár jogutódja 1993-tól az „Ábránd” Ágynemű és Fehérnemű Gyártó és Forgalmazó Kft. lett, majd többszöri átalakulást követően, változatlan profillal ma az Ipoly Cipőgyár Kft. Sátoraljaújhelyi Telephelyeként működik.

A Magyar Büntetés-végrehajtás Múzeumi Kiállítóhelye

A 2005. évben volt az intézet fennállásának 100. évfordulója, melyhez közeledve a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön személyi állománya különösen motivált volt az intézet múltjának feltárásában és bemutatásában. A lelkes kutatómunka eredményeként az intézet történetét és fogvatartotti munkáltatás félévszázados múltját bemutató tanulmánykötet jelent meg. A tudományos igényű dolgozatok mellett a tárgyi emlékek gyűjtése is elkezdődött, ami a centenáriumi évében időszaki kiállítás formájában került bemutatásra. Ezek a jelentős történeti munkák adtak lendületet annak a kezdeményezésnek, hogy a bv. szervezetnek ismét legyen saját múzeuma, amit az is erősített, hogy ekkor már minden más rendvédelmi szervnek volt a szervezet múltját bemutató gyűjteménye.

Az intézet személyi állománya Dr. Estók József bv. dandártábornok, parancsnok vezetésével fogott hozzá a megalapozó és szervező munkához, ennek keretében a leendő kiállítás forgatókönyvének elkészítéséhez, a szerzeményezéshez és az infrastrukturális beruházáshoz. Szakmai segítséget a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum vezetése, illetve munkatársai nyújtottak a kiállítás színvonalas megszervezéséhez, a szükséges anyagi forrást részben az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium biztosította, részben az Országos Bünmegelőzési Bizottság által kiírt pályázat elnyerésével sikerült megteremteni. A rendelkezésre álló pénzeszközök azonban korántsem lettek volna elegendők egy ekkora vállalkozás létrehozásához. A megvalósításhoz számos helyi szervezet, vállalkozás csatlakozott adományozóként, vagy vett részt természetbeni hozzájárulásával éppúgy, mint az személyi állomány tagjai, sőt, a fogvatartottak is. A személyi állomány és a fogvatartottak – építési, szerelési, gépészeti, informatikai, berendezési feladatokkal kapcsolatos – áldozatos munkájának köszönhetően a kiállítóhely már Takács László bv. ezredes parancsnoksága idején, 2007. március 06-án megnyílt.

Napjaink megújuló büntetés-végrehajtási törekvései

Az intézet büntetés-végrehajtási feladatellátását a reintegrációra épülő új, törvényileg is szabályozott paradigma keretezte át 2015-től, majd a korábbi regionális szervezeti struktúra újragondolásával az intézetet más kelet-magyarországi intézetekkel együtt az V. Agglomerációba sorolták, továbbá a gazdasági ellátói feladatokat is külön szervezeti egység végzi. Az új szervezeti keretek között intézetünk alapfeladatuként több mint 300 jogerősen elítélt fegyház és börtön fokozatú, felnőtt korú férfi szabadságvesztés-büntetésének, valamint a helyi járásbíróság által elrendelt letartóztatások végrehajtását biztosítja. A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön nagyrészt súlyos, erőszakos, illetve kiemelt bűncselekményt elkövetett személy fogvatartását, valamint egyes esetekben a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésének végrehajtását fogatosítja.

Mivel a fogvatartottak napi 24 órás elhelyezését kell biztosítani az épületeknek, ezért a társadalom számára fontos és alapvető szolgáltatásoknak itt is rendelkezésre kell állniuk. A zárkák mindegyike áramvételi lehetőséggel, televízióval, hideg folyóvízzel, leválasztott mellékhelyiséggel van ellátva. A zárkákban elhelyezhető fogvatartotti létszám 1–12 fő.

Az intézetben többféle munka közül választhatja ki a Befogadási és Fogvatartási Bizottság, hogy melyik a legmegfelelőbb a fogvatartott számára: síktextília-varrás, konyhai munkavégzés, építési- karbantartási munkák, mosodai tevékenység, képzőművészeti feladatok. Az előzőekben felsorolt munkáltatási helyszínekhez megfelelő épületek, épületrészek, ritkább esetben helyiségek kerültek kialakításra.

Mivel az intézetben elhelyezett fogvatartottak összetételére, előéletére, képzettségére az intézetnek nincs befolyása, ezért a munkavégzéshez szükséges képzettség megszerzésére is külön oktatócentrum került kialakításra, ahol általános- és középiskolai oktatás, szakképzések, egyedi képzések valósulnak meg.

A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön egészségügyi részlegében egy jól felszerelt fogászati rendelő is kialakításra került, valamint mosodát, illetve főzőkonyhát is üzemeltetünk, melyek szintén egy-egy külön épületrészben kaptak helyet, mindemellett a karbantartási munkákra, raktározásra külön épület áll rendelkezésre.

A vallásgyakorlás, a művelődés, a sport biztosítása céljából könyvtárak, sportlétesítmények, szakköri helyiségek kialakítására került sor.

Zárszó

Ha meghalljuk a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön nevet, rögtön a börtönök zord és zárt világa, az ott raboskodó erőszakos bűncelekményt elkövetők juthatnak eszünkbe. Nem látható azonban az a tartalom, amely e név mögött húzódik meg, és amely a bv. szervezet szempontjából kiemelt fontosságú, hiszen szakmai körökben a büntetés-végrehajtás egyik „szakmai műhelyként” ismerik és ismerik el a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönt. Köszönhető ez egyrészt a tradíciók, az építészeti lehetőségek, a jogszabályok által behatárolt szakmai munkának, másrészt annak a személyi állománynak – a vezetőktől a végrehajtókig –, akik az elmúlt 120 év alatt valóban hivatásuknak tekintették szakmájukat. Ezért a történeti reflexión túl azok az emberi találkozások is éppolyan fontosak, melyek teret adtak a visszatekintésre azon ünnepi eseménysorozat keretében, amelyen a volt és a jelenlegi állománytagok köszöntésével elevenítette fel az intézet vezetése az alapítás óta eltelt időszak valamennyi szegmensét. 2025. november 04-én a nyugdíjas állománytagok találkozójára került sor, akik a volt szolgálati helyeiken, az elhelyezési részlegen vagy a munkáltatási helyszíneken oszthatták meg tapasztalataikat

a mostani kollégákkal. 2025. november 06-án „A büntetés-végrehajtás múltja, jelene és jövője a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön 120 éves fennállásának tükrében” c. szakmai konferencia megrendezésével az volt a célunk, hogy a kerek évfordulón az intézettel munkakapcsolatban álló szervezetek, intézmények képviselőivel együtt visszatekintsünk a múlt eredményeire, és távlatosan láthatókká váljanak a büntetés-végrehajtási feladatok fejlesztési lehetőségei. A kiemelt protokolláris rendezvényt követően a nap egy személyes, a jelenleg is szolgálatot teljesítő állománytagokat köszöntő alkalommal folytatódott, amelyen az intézet vezetése megszólított minden, a bv. intézetben szolgálatot teljesítő állománytagot. A magas szintű szolgálatellátásért a köszönet így nem pusztán a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön, hanem az V. Agglomeráció, a Büntetés-végrehajtás Gazdasági Ellátó Intézete, a Balassagyarmati Fegyház és Börtön itt szolgálatot teljesítő személyi állományi tagjainak és az Ipoly Cipőgyár Kft. sátoraljaújhelyi telephelyén dolgozó munkatársainak is szólt. 2025. november 09-én egy rendhagyó vasárnapi családi programon, intézettelátogatás keretében a családtagok tekinthették meg azokat a szolgálat-ellátási helyeket, ahol hozzátartozóik dolgoznak.

A történeti visszatekintésnek és az emberi találkozásoknak egyaránt lehetőséget biztosító eseménysorozat eredményeként láthatóvá váltak azok a jellemzők, amelyek egyedivé teszik a sátoraljaújhelyi bv. intézetet a bv. szervezeten belül – amint arra Széll Roland bv. alezredes, intézetparancsnok-helyettes is rámutatott a konferencia bevezető-előadásának zárógondolataiban, amikor ezeket a személyes, nagyszülőkgig felmenő családi szálat is felelevenítette. Ezek a kapcsolatok ugyanis számos állománytag esetében alapvetően határozzák meg a mai napig is az intézet fennállásának időszakát, ami egy, a magyar büntetés-végrehajtás aranykorának nevezett időszakban alapított patinás intézet esetében különös hangsúlyt kap.

Felhasznált irodalom

- Czagány Ferenc (1906): A sátoraljaújhelyi szőlők felújításának tíz éves története. Zemplén Könyvnyomtató Intézet (reprint: Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön, Sátoraljaújhely, 2005)
- Csintalan János – Hajdú Miklós – Lőrincz József – Mihály Attila (2005): A királyi Törvényháztól a Fegyház és Börtönig. Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön, Sátoraljaújhely
- Fodor István – Hajdú Miklós – Pavlics Tamás – Zagyi Péter (2018): A 113 éves Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön, mint büntetés-végrehajtási szakmai műhely. In: Börtönügyi Szemle, 37. évf., 3. sz.
- Kerchnerné Felső Zsuzsanna – Sáfrányos Krisztián (2014, szerk.): Utolsó percek c. időszaki kiállítás táblái
- Pavlics Tamás (2023): Másfél évtizede a 300 éves hazai szabadságvesztés-büntetés szolgálatában – A Magyar Büntetés-végrehajtás Múzeumi Kiállítóhelye, a sátoraljaújhelyi Börtönmúzeum története. In: Börtönügyi Szemle, 42. évf., 1. sz.
- Rózsashegyi Tamás – Sáfrányos Krisztián (2017, szerk.): A Nagy Háborúk nyomában c. hadtörténeti sétaútvonal táblái
- Vojtovics Gábor (2004): Ábránd-Ágynemű Kft. és jogelődjének 50 éves története, 1955-2005. Ábránd-Ágynemű Kft., Sátoraljaújhely